

PSIHOLOGIA APARARII METODE PSIHOLOGICE UTILIZATE DE AVOCAT

APARAREA - NOTIUNI STRICT JURIDICE

Considerata ca o activitate procesuala complexa, apararea impune ca la eforturile persoanei ce lupta pentru apararea drepturilor si intereselor sale sa se alature si participarea unui aparator, care poate fi o persoana aleasa sau numita în proces, în scopul de a ajuta partile sa-si apere interesele ocrotite de lege.

Constitutia României rezerva un loc deosebit dreptului la aparare, în art. 24 alin. 1, subliniind ca dreptul la aparare este garantat. În alin. 2 al aceluiasi articol se arata ca în tot cursul procesului, partile au dreptul sa fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

Organizarea si exercitarea avocaturii în România au fost reglementate prin Decretul nr. 281/21 iulie 1954 care a fost modificat esential prin Decretul-Lege nr. 90/1990.

În prezent, organizarea si exercitarea profesiei de avocat este reglementata prin Legea nr. 51/1995. Aceste acte normative, având menirea de a defini statutul avocatului în sistemul procesului judiciar, au ca punct de plecare reglementarile privind dreptul de aparare si drepturile aparatorului cuprinse în legile de modificare a Codului de procedura penala (art. 171-174, 513-522), în Constitutia României (art. 24), în Legea de organizare judecatoreasca nr. 92/1992 (art. 7 si art. 8), în Codul de procedura civila (art. 74-81), precum si în art. 6 din Conventia Europeana a Drepturilor Omului ratificata de România prin Legea nr. 30/1994.

Dreptul la aparare poate fi exercitat de:

- persoana în cauza, iar în anumite situatii de rudele acesteia;
- persoana respectiva, dupa consultarea avocatului;
- avocatul delegat;
- procuror;
- Avocatul Poporului.

Apararea drepturilor se realizeaza si din oficiu de catre organele statului abilitate în acest scop (politie, procuratura, Garda Financiara etc.).

Potrivit dispozitiilor art. 1 alin. 2 din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea si exercitarea profesiei de avocat, aparator poate fi numai un avocat, membru al unui barou de avocati, din care face parte si care îsi desfasoara activitatea într-una din formele prevazute de lege: cabinete individuale, cabinete asociate sau societati civile profesionale.

Pentru ca o persoana sa dobândeasca calitatea de avocat, trebuie sa îndeplineasca, cumulativ, urmatoarele conditii:

1. sa fie membru al unui barou din România. Pentru a fi membru al unui barou, trebuie urmata procedura înscrierii în barou, precum si cea privind primirea în profesie (art. 27 si urmatoarele din Statutul profesiei de avocat);

2. sa nu fie incompatibil potrivit legii.

Cazurile generale de incompatibilitate sunt urmatoarele: activitatea salariala în cadrul altor profesii; activitati care lezeaza demnitatea si independenta profesiei de avocat sau bunele moravuri; exercitarea nemijlocita de fapte de comert. Art. 44 din Statutul profesiei

de avocat mai prevede ca sunt incompatibile cu exercitarea profesiei de avocat faptele personale de comert cu sau fara autorizatie, calitatea de asociat într-o societate comerciala în nume colectiv, de comanditat într-o societate comerciala cu raspundere limitata sau într-o societate comerciala în comanda pe actiuni si calitatea de presedinte al consiliului de administratie sau membru în comitetul de directiune al unei societati comerciale pe actiuni.

În afara de aceste cazuri generale de incompatibilitate, legea (art. 39 din Legea nr. 51/1995) prevede si unele cazuri speciale de incompatibilitate. Astfel, avocatul este incompatibil de a asista sau reprezenta parti cu interese contrare în aceeași cauza sau în cauze conexe, precum si de a pleda împotriva partii ce l-a consultat mai înainte în legatura cu aspectele litigioase concrete ale pricinii. De asemenea, este incompatibil de a desfasura o activitate profesionala într-o cauza concreta avocatul care a fost ascultat anterior ca martor în aceeași cauza. Aceasta, deoarece pe de o parte calitatile de martor si de aparator sunt incompatibile, iar pe de alta parte, calitatea de martor are întâietate fata de aceea de aparator sau reprezentant al vreunei parti în cauza. Este incompatibil si avocatul care a îndeplinit în cauza în care este angajat ca aparator functia de expert sau traducator.

Profesia de avocat nu poate fi exercitata la instanta sau la parchetul unde sotul avocatului ori ruda sau afinul sau pâna la gradul al treilea inclusiv îndeplineste functia de magistrat.

Pentru ca avocatul sa devina aparator este necesar sa fie ales de parte sau sa fie desemnat din oficiu, în cazurile prevazute de lege, dupa procedura instituita de art. 63 si urmatoarele din Legea nr. 51/1995 si art. 141 din Statutul profesiei de avocat.

Desi nu este parte în procesul penal, aparatorul se situeaza pe pozitia procesuala a partii ale carei interese le sustine si le apara.

Asistenta juridica pe care o acorda avocatii consta în sprijinul dat de acesta partilor în cadrul procesului judiciar prin lamuirile, sfaturile si interventiile lor ca specialisti în domeniul dreptului. Asistenta juridica este facultativa atunci când partile decid singure în alegerea avocatului, dar asistenta juridica poate fi si obligatorie (art. 63 din legea nr. 51/1995). În acest sens, în art. 171 alin. 2, se arata ca asistenta juridica este obligatorie când învinuitul sau inculpatul este minor, militar în termen redus, rezervist concentrat, elev al unui institut medical-educativ ori când este arestat, chiar în alta cauza.

Anumite categorii de persoane beneficiaza de asistenta juridica gratuita, asa cum prevede art. 63 alin. 2 din Legea nr. 51/1995: "În cazuri de exceptie, daca drepturile persoanei lipsite de mijloace materiale ar fi prejudiciate prin întârziere, decanul baroului poate aproba acordarea de asistenta gratuita". Acestor categorii de persoane li se adauga, prin Legea nr. 25/1990, si persoanele care formuleaza actiuni sau cereri de orice fel, ori solicita consultatii relative la drepturile sau interesele lor, vatamate în timpul evenimentelor revolutionare din decembrie 1989.

Avocatul își desfasoara activitatea în temeiul unui contract încheiat în forma scrisa, în cazul în care este ales sau în urma desemnarii sale de catre barou, atunci când este numit din oficiu.

Persuasiune - Sugestie – Transparenta

Pledoaria avocatului este constructul formal sub care substanta psihologica a apararii este indusa în constiinta completului de judecata, a juratilor, a publicului si a reprezentantilor mass-media.

Vehiculând materialul probator, avocatul va cauta sa dea dizertatiei sale notele convingerii si certitudinii cu privire la o anumita stare de fapt si de drept, canalizând astfel solutia juridica într-un sens care are drept scop salvarea intereselor clientului sau.

Din punct de vedere tactic, aparatorul nu face altceva decât sa-si transmita ideile, gândurile si convingerile, prin mecanismul psihologic extrem de subtil al sugestiei, unui adresant strict determinat: completul de judecata. Arta si profesionalismul sau vor fi valorificate eficient în momentul în care gândurile si ideile sale vor constitui gândurile si ideile completului de judecata. Altfel spus, ideile sale vor deveni convingerile membrilor completului.

Psihologia apararii se bazeaza pe de o parte pe arta de a vorbi, retorica, iar pe de alta parte pe arta de a convinge, persuasiunea. Persuasiunea este esentiala, în sensul realizarii scopului apararii. Ea presupune capacitatea limbajului avocatului de a exercita o actiune, o influenta asupra vointei si personalitatii fiecaruia dintre membrii completului în timpul comunicarii cu acestia, determinându-i sa gândeasca cauza în sensul si spiritul juridic al apararii.

În ambele cazuri, proba calitatii de aparator se face prin împuternicire avocatiala.

În ipoteza în care avocatul cumuleaza si calitatea de reprezentant al clientului sau, pentru exercitarea anumitor drepturi are nevoie, pe lângă delegatia de aparator si de un mandat special.

Aparatorul învinuitului sau inculpatului are dreptul de a asista la efectuarea oricarui act de urmarire penala (art. 172 alin. 1 Cod de procedura penala). Tot în faza urmaririi penale, aparatorul are dreptul de a lua contact cu învinuitul (art. 172 alin. 5 din Codul de procedura penala).

Potrivit art. 172 alin. 7 din Codul de procedura penala, în cursul judecatii, aparatorul are dreptul sa asiste pe inculpat si sa exercite drepturile procesuale ale acestuia, în care se includ posibilitatea de a lua cunostinta cu dosarul cauzei, dreptul de a formula cereri, dreptul de a ridica exceptii si de a pune concluzii asupra tuturor actelor cauzei etc.

Pentru activitatea desfasurata, aparatorul este remunerat, sumele ce i se cuvin fiind incluse în cheltuielile judiciare. Criteriul esential pentru munca acestuia este: calitatea, cantitatea si eficienta muncii.

Legiuitorul nostru prin Legea nr. 35/1997 a creat institutia Avocatului Poporului, ca o institutie garant, pentru evitarea oricarui arbitrar în relatiile administratie-administratie, stat-individ. Art. 1 din aceasta lege prevede: "Institutia Avocatului Poporului are drept scop apararea drepturilor si libertatilor cetatenilor în raporturile acestora cu autoritatile publice.

Aceasta institutie vine sa completeze golurile în apararea drepturilor si libertatilor indivizilor.

Astfel, Avocatul Poporului contribuie la protejarea individului fata de autoritatile publice si administrative si a drepturilor si libertatilor cetatenesti prin:

interventia directa la autoritatea respectiva sau cea ierarhic superioara acesteia;

folosirea unei proceduri mult mai simple decât cea judecatoreasca sau cea a contenciosului administrativ;

prin sesizarea Guvernului cu privire la orice act sau fapt administrativ ilegal al administratiei publice centrale si al prefectilor, cu implicatii deosebite asupra drepturilor si libertatilor cetatenesti.

Institutia Avocatul Poporului vine sa completeze dreptul de aparare la care indivizii apeleaza atunci când le sunt încalcate drepturile si libertatile.

Sunt importante, în aceasta etapa, tehnica si cultura înalta a limbajului, dar mai ales mimica si gestică avocatului.

În ceea ce priveste latura imperativ stricta, daca avocatul nu-si poate exprima în fata completului de judecata ordinul, comanda etc, poate însa sa se foloseasca cu abilitate de: invitatie, prevenire, cerere ferma, apel, sfat, propunere, rugaminte etc, care pot actiona cu efecte notabile asupra vointei completului de judecata.

Avocatul trebuie sa stie ca în actul comunicarii cuvântul devine unitatea de baza a dizertatiei, cu putere de a trezi imaginatia si de a emotiona, de a convinge. Prin forta sa expresiva cuvântul da valoare mesajului amplificând muzicalitatea rostirii.

Atunci când rostirea dizertatiei este corecta, exacta, armonioasa, ritmata, acompaniata firesc de pauze, taceri, gesturi, mimica si atitudini, aceasta capata valoare de interpretare personala individualizând avocatul, întarind încrederea clientului fata de profesionistul stapân pe arta apararii.